

3. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
4. Про видавничу справу: Закон України від 5.06.1997 р. № 318/97-ВР [Електронний ресурс] // Законодавство України – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80/ed20121120>

Юзвенко Вікторія Василівна

*студентка 4-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВОВА ОХОРОНА ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ УЧАСНИКІВ ЦИВІЛЬНОГО ОБІГУ, ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

Розвиток світової економіки та міжнародної торгівлі в умовах постійно зростаючої конкуренції, поява нових технологій і глобалізація сприяє тому, що значення та роль спеціальних позначень, які використовуються виробниками для виокремлення та індивідуалізації себе та результатів своєї діяльності – засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу, товарів і послуг зростає. Правовий режим та сутність засобів індивідуалізації у межах наукового дослідження та у законодавстві є не збалансованим. Вже протягом тривалого часу використання окремих розрізняльних позначень є предметом нормативного впорядкування та наукового дослідження [1, с. 130]. Об'єктом даного дослідження є цивільно-правові відносини, що складаються з приводу правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу, товарів і послуг.

Дослідженням даного питання займалися такі вітчизняні науковці: С.А. Горленко, О.Ю. Кашинцева, А.О. Кодинець, О.А. Підпригора, О.О. Підпригора та інші. Однак, варто зазначити, що досліджень по даній темі не велика кількість і більшість з них були здійснені ще за радянський період.

Умови надання правової охорони торговельній марці, комерційному найменуванню, географічному зазначенню передбачені низкою нормативно-правових документів, серед них Цивільний кодекс України (далі – ЦК України), Господарський кодекс України (далі – ГК України) та інші нормативно-правові акти. Однак, позитивним є те, що для регулювання реєстрації, правової охорони торговельної марки та географічного зазначення існують спеціальні закони: Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» 1993 р., Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» 1999 р. Однак, і вони потребують вдосконалення, для того, щоб відповідати сьгоднішнім

потребам захисту прав на засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, товарів і послуг та відповідати стандартам передбаченими міжнародно-правовими документами та законодавству ЄС. Негативним, на нашу думку, також є те, що для правової охорони комерційного найменування не має спеціального законодавства. Для того щоб визначити його правову охорону потрібно дослідити ГК України, Закон України «Про правову охорону прав на знаки для товарів і послуг», Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» та практику суду. Застосування судової практики при вирішенні спорів з охорони прав на комерційне найменування говорить про те, що існує низка питань, вирішення яких законодавством не передбачено.

Також, ми вважаємо за потрібне врегулювання термінологічної різноманітності засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу, товарів і послуг. Зокрема, ст. 420 ЦК України передбачає, що до об'єктів інтелектуальної власності належать торговельні марки, комерційні найменування та географічні зазначення. Однак, законодавство України має багато термінів, якими позначаються товари та послуги – торговельна марка (глава 44 ст. 492-500 ЦК України, глава 16, ст. 157, 158 ГК України, знак для товарів і послуг (Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 року), що хоч і підтверджує тотожність даних понять, однак негативно впливає на застосування норм законодавства і неприпустимо з боку юридичної техніки [2, с. 64].

Стосовно комерційного найменування, то законодавство оперує, знову ж таки, кількома позначеннями – «комерційне найменування», «фірмове найменування», «комерційне (фірмове) найменування».

Щодо географічного зазначення, то Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» під правом інтелектуальної власності на зазначення походження товару, розуміє просте зазначення походження товару і кваліфіковане зазначення походження товару, яке включає назву місця походження товару і географічне зазначення походження товару, а ЦК України передбачає право інтелектуальної власності на географічне зазначення. Це пов'язано з тим, що в ЦК України застосовується більш широке поняття. Однак, на нашу думку, ЦК України повинно більш детально врегулювати зазначене питання.

Правовий режим такого засобу індивідуалізації як доменне ім'я, поки що ще, взагалі, не отримав законодавчого закріплення. Існують різні думки з приводу того чи є доменне ім'я засобом індивідуалізації чи ні, однак ми вважаємо за потрібне, врегулювати правову охорону даного об'єкту. Адже, як зауважує В. Буличов, слід враховувати, що доменне

ім'я, в певних випадках, може трансформуватися в позначення, що виконує функції торговельної марки, формально до неї не відносячись, і в такій ситуації в рамках конкретного спірного правовідношення, доменне ім'я можна віднести до такого об'єкта інтелектуальної власності, як торговельна марка [3, с. 95].

Щодо умов надання правової охорони, то в даному випадку теж виникає багато питань. По-перше, щодо прав попереднього користувача на торговельну марку. Відповідно до ст. 500 ЦК України будь-яка особа, яка до дня подання заявки на торговельну марку або, якщо було заявлено пріоритет, до дня пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала торговельну марку в Україні або здійснила значну й серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача) [4]. Однак, ЦК України не передбачає: можливість захисту попереднім користувачам торговельної марки від неправомірного використання третіми особами, умови набуття права попереднього користувача у випадку визнання торговельної марки добре відомою, оціночних критеріїв засад набуття права попереднього користувача – законодавством встановлено лише загальні засади. На нашу думку, така недосконалість є великим недоліком і потребує врегулювання.

По-друге, для захисту прав на комерційне найменування велике значення має питання його структури. Питання визначення складу комерційного найменування віднесено до компетенції суду та має вирішуватись ним відповідно до чинного законодавства і на підставі наявних у справі доказів [5]. Однак, стає не зрозумілим на підставі якого закону та на підставі яких доказів, якщо не існує спеціального закону щодо комерційного найменування.

По-третє, Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товару» діє вже тривалий час, створено відповідний державний реєстр, однак варто зауважити, що з моменту створення національної системи охорони географічних зазначень кількість зареєстрованих кваліфікованих зазначень є незначною. Таку невисоку активність підприємців в охороні позначень, як географічних зазначень, спричинює ускладнена процедура їх реєстрації та необхідність постійного підтримання високої якості продукту за рахунок використання характерних для даного регіону природних чи людських факторів [6, с. 44].

Існує і низка інших проблемних питань. Підсумовуючи викладений матеріал, варто зазначити, що правова охорона засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу, товарів і послуг здійснюється на не

належному рівні. Отже, окреслена у тезах доповіді проблематика має не лише теоретичний, але й практичний інтерес і потребує подальших наукових досліджень.

Література:

1. Кодинець А.О. Історія становлення та розвитку правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту товарів і послуг / А.О. Кодинець // Держава і право. Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – № 25. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007. – С. 129-133.
2. Аврамова О.Є. Правові засади інтелектуальної власності в Україні: навч. посіб. / О.Є. Аврамова, Н.Г. Васильєва, Л.В. Перевалова. – Х. : НТУ «ХПІ», 2011. – 135 с.
3. Булычев В. О правовой природе доменного имени (возражения на статью И. Невзорова «О соотношении доменного имени с объектами интеллектуальной собственности») / В. Булычев // Хозяйство и право. – 2006. – № 7. – С. 94-98.
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
5. Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності: Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 27.06.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/news/566>
6. Ковальчук О.О. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення та його місце в системі сучасного права України / О.О. Ковальчук // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2013. – № 8. – С. 39-46.